Centro de Estudios ILLICE

ACCÉS MAJORS DE 25 · COMUNITAT VALENCIANA

LLENGUA VALENCIANA

Llengua Valenciana · Acceso a la universidad para mayores de 25 años (Comunitat Valenciana)

Primera edición: 2026

© 2026 Juan Marcos Sanmartín. Todos los derechos reservados.

Edita: Juan Marcos Sanmartín (Centro de Estudios Illice) · Pont dels Ortissos, 6, entresuelo · 03203 Elche (Alicante)
contacto@centrodeestudiosillice.com · www.centrodeestudiosillice.com

Este libro es para uso personal de quien lo ha comprado. Queda prohibida su reproducción, distribución, comunicación pública o transformación, total o parcial, por cualquier medio (incluidos WhatsApp, redes sociales y plataformas de apuntes), sin autorización escrita del titular, conforme a la Ley de Propiedad Intelectual.

Si has recibido este libro sin haberlo comprado, puedes conseguir tu propia copia en
www.centrodeestudiosillice.com/libros

ÍNDEX

BLOC I. L'ORTOGRAFIA

Tema 1 Els sons i les lletres. Les vocals 5
Tema 2 La síl·laba, els diftongs i l'accent gràfic 19
Tema 3 L'accent diacrític, la dièresi, l'apòstrof, les contraccions i el guionet 31
Tema 4 Les consonants (I): oclusives, nasals, b i v 45
Tema 5 Les consonants (II): les sibilants 59
Tema 6 Les consonants (III): g, j, tg, tj; l, l·l, ll; r, rr; h 73

BLOC II. LES PARAULES VARIABLES

Tema 7 El gènere i el nombre 87
Tema 8 L'article i els determinants 101
Tema 9 Els pronoms personals forts i els relatius 115
Tema 10 Els pronoms febles 127
Tema 11 El verb (I): la conjugació regular 139
Tema 12 El verb (II): els verbs irregulars 155
Tema 13 Les formes no personals, les perífrasis i els verbs ser i estar 171

BLOC III. LES PARAULES INVARIABLES I L'ORACIÓ

Tema 14 Els adverbis i les preposicions 183
Tema 15 L'oració simple i els complements del verb 199
Tema 16 L'oració composta i els connectors 213

BLOC IV. EL LÈXIC I EL TEXT

Tema 17 La formació de paraules i la fraseologia 227
Tema 18 El significat de les paraules i la comprensió d'un text 241
Tema 19 Els barbarismes i els registres del lèxic 255
Tema 20 Escriure un text d'opinió 271

ANNEXOS

Annex A Taules de consulta: conjugació, pronoms febles i lèxic 285

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Annex B **Exercicis resolts** **305**

Annex C **Les cinc últimes convocatòries, resoltes** **339**

Centro de Estudios ILLICE

ACCÉS MAJORS DE 25 · COMUNITAT VALENCIANA

LLENGUA VALENCIANA

ELS PRONOMS FEBLES

10

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

En una conversa ningú no repetix les coses dues vegades. Si algú pregunta «Has tornat *els llibres a la biblioteca*?», la resposta natural és «Sí, **els hi** he tornat» o «Sí, ja **els** he tornat», no «Sí, he tornat els llibres a la biblioteca». Eixes paraules menudes que ocupen el lloc d'un complement sencer són els **pronoms febles**, i són una de les marques més característiques del valencià: n'hi ha més que en castellà, canvien de forma segons el lloc on van i es combinen entre ells.

Este tema explica, en este orde, quines formes tenen, on es col·loquen, quin pronom correspon a cada complement del verb i com es combinen dos pronoms. Al final hi ha un mètode en quatre passos per a omplir un buit amb el pronom adequat i una llista dels errors que més es repetixen.

1. Què és un pronom feble

Un pronom feble és un pronom **àton**: no té accent propi i no pot anar sol. Sempre s'aferra a un verb, davant o darrere, i substituïx un complement (o, de vegades, el subjecte) que ja s'ha dit o que s'entén pel context:

- «Has vist *la pel·lícula*?» → «Sí, **l'**he vista».
- «Envia *el correu a la teua germana*» → «Envia-**li'l**» o «Envia-**l'hi**».
- «Vas *a la platja* demà?» → «No, no **hi** vaig».

Els pronoms forts (*jo, tu, ell, nosaltres*…) es poden dir sols i porten accent (tema 9). Els febles no: «**Qui ho ha fet? — Ho*» no és possible. Per això s'anomenen *febles*.

> **EN CASTELLÀ… / EN VALENCIÀ…**
>
> El castellà té pronoms àtons semblants (*me, te, se, nos, os, lo, la, los, las, le, les*), però el valencià en té tres més, que el castellà no té i que són els que més costen: ***en*** (‘d'això’, ‘d'allò’: «*En* vull dos»), ***hi*** (‘allí’, ‘en això’: «*Hi* vaig cada dia») i ***ho*** (‘això’: «No *ho* sé»). On el castellà no posa res, el valencià sovint necessita un pronom: «¿Tienes coche? — Sí, tengo uno» es diu «Sí, *en* tinc un»; «Hay mucha gente» es diu «*Hi* ha molta gent».

2. Les formes dels pronoms febles

Cada pronom feble té fins a quatre formes. La tria depén de dues coses: **si va davant o darrere del verb**, i **com comença o acaba el verb**. Les quatre formes s'anomenen així:

- **Forma reforçada**: davant d'un verb que comença per consonant. «**Em** crida», «**el** llig».
- **Forma elidida**: davant d'un verb que comença per vocal o per *h*. «**M'**avisa», «**l'**he llegit».
- **Forma plena**: darrere d'un verb que acaba en consonant o en *-u* (*compreu, beu*), unida amb guionet. «Cridar-**me**», «llegint-**lo**», «compreu-**lo**».
- **Forma reduïda**: darrere d'un verb que acaba en vocal (excepte *-u*), unida amb apòstrof. «Crida'**m**», «porta'**l**», «vore'**l**».

Les formes dels pronoms febles

Pronom	Reforçada (davant, consonant)	Elidida (davant, vocal o *h*)	Plena (darrere, consonant o *-u*)	Reduïda (darrere, vocal)
1a sing.	*em* crida	*m'*avisa	cridar-*me*	crida'*m*
2a sing.	*et* crida	*t'*avisa	cridar-*te*	crida'*t*
3a reflexiu	*es* pentina	*s'*afaita	pentinar-*se*	pentina'*s*
1a plural	*ens* crida	*ens* avisa	cridar-*nos*	crida'*ns*

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Pronom	Reforçada (davant, consonant)	Elidida (davant, vocal o *h*)	Plena (darrere, consonant o *-u*)	Reduïda (darrere, vocal)
2a plural	*vos* / *us* crida	*vos* / *us* avisa	cridar-*vos*	crida-*vos*
CD masc. sing.	*el* compra	*l'*obri	comprar-*lo*	compra'*l*
CD fem. sing.	*la* compra	*l'*obri	comprar-*la*	compra-*la*
CD masc. pl.	*els* compra	*els* obri	comprar-*los*	compra'*ls*
CD fem. pl.	*les* compra	*les* obri	comprar-*les*	compra-*les*
CI singular	*li* parla	*li* escriu	parlar-*li*	parla-*li*
CI plural	*els* parla	*els* escriu	parlar-*los*	parla'*ls*
neutre	*ho* sap	*ho* entén	saber-*ho*	mira-*ho*
en	*en* vol	*n'*ha menjat	menjar-*ne*	menja'*n*
hi	*hi* va	*hi* entra	anar-*hi*	entra-*hi*

La taula pareix llarga, però es memoritza amb una sola idea: **el pronom canvia de forma per a no ajuntar dues vocals**. Per això, davant de vocal, *em* passa a *m'*; i darrere de vocal, *-lo* passa a *'l*. Darrere del verb, sis pronoms no tenen forma reduïda: ***la, les, li, ho, hi*** i ***vos*** (darrere del verb sempre amb guionet: *compra-la, compra-les, parla-li, fes-ho, entra-hi*).

QUAN *LA* NO S'APOSTROFA

El pronom *la* es comporta com l'article femení: no s'apostrofa davant d'una *i* o una *u* àtones, amb *h* o sense. «**La** utilitzen cada dia», «**la** invitaré», «**la** humiliaven». En canvi, davant d'una *i* o una *u* tòniques sí: «**L'**usa poc» (*u* tònica). El masculí *el* s'apostrofa sempre davant de vocal: «**l'**utilitzen», «**l'**invitaré».

2.1. Formes que es diuen i formes que s'escriuen

En la parla de moltes comarques valencianes es diu *me, te, se* davant del verb («*me* diu», «*te* crida», «*se* pentina») i *mos* en lloc de *ens*. En un escrit formal s'usen les formes de la taula: «**em** diu», «**et** crida», «**es** pentina», «**ens** crida». Davant d'un altre pronom, en canvi, les formes *me, te, se* són les correctes, com es veurà en l'apartat 5: «**me** l'ha donat», «**se**'n va».

Per a la segona persona del plural, el valencià fa servir ***vos*** en qualsevol posició («*vos* ho explicaré», «no *vos* preocupeu», «asseieu-*vos*»). Davant del verb també és correcta la forma *us* («*us* ho explicaré»), que és la que es troba en molts textos d'altres territoris.

EXEMPLE RESOLT 1 · TRIAR LA FORMA

Enunciat. Escriviu el pronom feble que substituïx el complement destacat, en la forma que toca: a) «Obrirem *la porta* a les nou». b) «Vull acabar *el pastís*». c) «Pinta *el balcó* este divendres». d) «Han invitat *la veïna* al sopar».

Com es resol. En cada frase es mira primer on anirà el pronom (davant o darrere del verb) i després com comença o acaba el verb.

- a) *Obrirem* és un verb conjugat: el pronom va davant. Comença per vocal, i *la* s'apostrofa davant d'*o*: «**L'**obrirem a les nou».

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

- b) Hi ha un infinitiu, *acabar*, acabat en consonant: forma plena, amb guionet. «Vull acabar-**lo**» (o «**El** vull acabar», apartat 3).
- c) *Pinta* és un imperatiu acabat en vocal: forma reduïda. «Pinta'**l** este divendres».
- d) *Han* comença per *h*, i la *a* és vocal: s'apostrofa. «**L'**han invitada al sopar».

Resposta. a) *L'obrirem*. b) *Vull acabar-lo* / *El vull acabar*. c) *Pinta'l*. d) *L'han invitada*.

3. On es col·loca el pronom

La col·locació no és lliure. Hi ha tres regles, i les tres són fixes:

1. **Davant** del verb, separat amb un espai o amb apòstrof, quan el verb està **conjugat** (en qualsevol temps d'indicatiu o de subjuntiu): «*la* veig», «*n'*hem comprat», «*hi* anirem», «*els* va avisar», «vull que *ho* faces».
2. **Darrere** del verb, unit amb guionet o amb apòstrof, amb l'**infinitiu**, el **gerundi** i l'**imperatiu** afirmatiu: «per a vore'*l*», «dient-*li*», «porta'*l*», «obriu-*la*», «anem-*hi*».
3. L'**imperatiu negatiu** es fa amb el present de subjuntiu, que és una forma conjugada; per tant, el pronom torna a anar davant: «Fes-*ho*» però «No *ho* faces»; «Compreu-*lo*» però «No *el* compreu».

Quan hi ha un verb conjugat seguit d'un infinitiu o d'un gerundi (una perífrasi com *vaig* + infinitiu, *pot, vull, ha de, acaba de, estic* + gerundi), el pronom pot anar **davant de tot** o **darrere de tot**, i les dues opcions són correctes: «*Els* van advertir» = «Van advertir-*los*»; «*Ho* has de signar» = «Has de signar-*ho*»; «*T'*estic esperant» = «Estic esperant-*te*». El que no es pot fer és posar-lo al mig: «**Has ho de signar*».

GUIONET O APÒSTROF, DARRERE DEL VERB

Darrere del verb s'escriu **guionet** quan el verb acaba en consonant o en *-u*, i també amb *la, les, li, ho, hi, -vos*: «menjar-*lo*», «compreu-*lo*», «compra-*la*», «parla-*li*». S'escriu **apòstrof** quan el verb acaba en vocal i el pronom té forma reduïda (*'m, 't, 's, 'ns, 'l, 'ls, 'n*): «compra'*l*», «obri'*ls*», «porta'*m*». Els infinitius acabats en *-re* (*vore, beure, prendre*) i en *-er* (*conéixer*) es miren com qualsevol altre: *vore* acaba en vocal (vore'*l*); *conéixer*, en consonant (conéixer-*lo*).

EXEMPLE RESOLT 2 · CANVIAR EL PRONOM DE LLOC

Enunciat. Reescriviu cada frase amb el pronom en l'altra posició possible: a) «Ho volen arreglar hui». b) «Pots portar-me a l'estació?». c) «Els estem esperant fa una hora». d) «Comença-la ara».

Com es resol. En a), b) i c) hi ha un verb conjugat seguit d'un infinitiu o un gerundi: el pronom pot anar davant del primer o darrere del segon, i canvia de forma segons el lloc. En d) hi ha un imperatiu afirmatiu sol: el pronom només pot anar darrere. L'única manera de posar-lo davant és fer la frase negativa, que ja canvia el sentit.

Resposta. a) «Volen arreglar-**ho** hui». b) «**Em** pots portar a l'estació?». c) «Estem esperant-**los** fa una hora». d) No es pot: amb un imperatiu afirmatiu el pronom va darrere. («No **la** comences ara» seria la frase contrària.)

On es falla. En canviar de lloc, el pronom canvia de forma però no de persona ni de funció: si davant era *els*, darrere és *-los*, no **-les*.

4. Quin pronom substituïx cada complement

Per a triar el pronom no es mira la paraula que es vol substituir, sinó **la funció que fa** dins de la frase. Una mateixa forma pot fer funcions distintes (*els* és CD i també CI), i una mateixa funció pot tindre for-

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

mes distintes (el CD pot ser *el, ho* o *en*). El tema 15 explica cada complement amb més detall; ací importa sobretot com es reconeix i quin pronom li correspon.

4.1. El complement directe (CD)

El CD és allò que rep directament l'acció del verb. Es troba preguntant *què?* (o *a qui?*, si és una persona) al verb: «Llig *el diari*» → què llig? *el diari*. El pronom depén de quina mena de CD és:

El pronom del complement directe

Com és el CD	Pronom	Exemple
Primera o segona persona	*em, et, ens, vos/us*	«*Ens* han vist» (a nosaltres)
Tercera persona amb article, demostratiu, possessiu o nom propi (**determinat**)	*el, la, els, les*	«Rega *les plantes*» → «*Les* rega»; «He vist *Joan*» → «*L'*he vist»
Una idea, una oració sencera o *açò, això, allò* (**neutre**)	*ho*	«Sé *que vindràs*» → «*Ho* sé»; «Has vist *això*?» → «*Ho* has vist?»
Sense determinant, o amb un numeral o un quantitatiu (**indeterminat**)	*en*	«Vull *pa*» → «*En* vull»; «Té *tres germans*» → «*En* té tres»
Reflexiu (el subjecte i el CD són la mateixa persona)	*es* (i *em, et, ens, vos*)	«Ell *es* renta», «*Vos* renteu»

> **LA COMPROVACIÓ DEL DETERMINANT: *EL* O *EN*?**
>
> Si el CD porta un determinant definit (*el, la, este, la meua, eixos*), el pronom és *el, la, els, les*. Si no en porta, o porta un numeral o una quantitat (*tres, molts, poca, una mica de, algun*), el pronom és *en*, i el numeral o la quantitat **es queden en la frase**: «Ha llegit *tres novel·les*» → «**N'**ha llegit tres»; «Compra *molta fruita*» → «**En** compra molta». També amb *un, una*: «Tens *un paraigua*?» → «Sí, **en** tinc un». Contestar «*Sí, tinc un», sense pronom, és un calc del castellà.

Amb els temps compostos, quan davant del verb hi ha un pronom de CD femení (*la, les*, o *en* si substituïx un nom femení), el participi **concorda** amb ell en gènere i nombre: «Les claus? Ja *les* he **trobades**»; «La carta, *l'*has **llegida**?»; «Cireres? *N'*he **comprades** dues caixes». És la manera recomanada en un escrit acurat. Amb el masculí (*el, els*) el participi es queda en la forma de sempre: «Els papers, *els* he **trobat**».

4.2. El complement indirecte (CI)

El CI és la persona (o l'ens) que rep el benefici o el perjuí de l'acció. Es troba preguntant *a qui?* o *per a qui?*, i quasi sempre porta la preposició *a*: «Done el regal *a la meua germana*» → a qui? *a la meua germana*.

- Singular, masculí o femení → ***li***: «Escric *a l'advocat*» → «*Li* escric»; «Escric *a l'advocada*» → «*Li* escric».
- Plural, masculí o femení → ***els*** (darrere del verb, *-los* o *'ls*): «Explique la tasca *als treballadors*» → «*Els* explique la tasca»; «Porta*'ls* el sopar».
- Primera i segona persona → *em, et, ens, vos/us*, com en el CD: «*Ens* han regalat un rellotge».

Quan el CI s'avança al principi de la frase o es repetix al final darrere d'una coma (el que s'anomena una **dislocació**), el pronom és **obligatori**, encara que el complement també hi siga: «*A la iaia*, **li** encanten les sèries de misteri»; «No **els** ha dit res, *als clients*». Amb els verbs com *agradar, encantar, fer mal, fer por, importar, semblar*, el CI va quasi sempre amb el pronom: «*A Pau* **li** fa mal l'esquena».

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

EN CASTELLÀ... / EN VALENCIÀ...

En castellà el CI plural és *les* («*les* doy las gracias»). En valencià és ***els***: «*els* done les gràcies». La forma *les* en valencià només és **CD femení plural**. Escriure «**les* done les gràcies» per «*els* done les gràcies» és un dels errors més freqüents. Tampoc no s'ha d'escriure «**els hi* done les gràcies» quan només hi ha un complement, el CI: *els hi* només és correcte com a combinació de dos pronoms (apartat 5).

EXEMPLE RESOLT 3 · CD O CI

Enunciat. Substituïu per un pronom feble el grup destacat: a) «Envie *la factura* al client». b) «Envie la factura *al client*». c) «Envie la factura *als clients*». d) «Envie *dues factures* al client».

Com es resol. Primer es pregunta al verb: què envie? *la factura* (CD). A qui l'envie? *al client* (CI). Després es mira el determinant, el gènere i el nombre del grup.

Resposta. a) CD determinat, femení singular: *la*, que davant d'*envie* s'apostrofa: «**L'**envie al client». b) CI singular: «**Li** envie la factura». c) CI plural: «**Els** envie la factura». d) CD amb numeral: «**N'**envie dues al client».

On es falla. En b) és temptador posar *el*, perquè *client* és masculí. Però no és el CD: és a qui s'envia. Per al CI singular, sempre *li*.

4.3. L'atribut

Amb els verbs copulatius *ser, estar* i *semblar* (o *paréixer*), el complement que diu com és o com està el subjecte és l'atribut, i se substituïx per ***ho***, siga masculí, femení, singular o plural: «La sala és *molt gran*» → «*Ho* és»; «Les tècniques estan *cansades*» → «*Ho* estan»; «Pareix *un bon metge*» → «*Ho* pareix». Si l'atribut és un nom amb article, la norma admet també *el, la, els, les* («És la directora? — Sí que *l'*és»), però la forma més general és *ho*: «Sí que *ho* és».

EN CASTELLÀ... / EN VALENCIÀ...

En castellà l'atribut se substituïx per *lo* («*lo* es»). En valencià *lo* no és mai un pronom davant del verb: «**lo* és» és un castellanisme. Tampoc no es diu «**lo* sé»: el pronom neutre és *ho*, «*ho* sé».

4.4. El complement de règim verbal (CRV)

Alguns verbs exigixen un complement introduït per una preposició fixa: *parlar de, recordar-se de, adonar-se de, pensar en, confiar en, comptar amb, renunciar a*. Este complement, el **CRV**, se substituïx per ***en*** si la preposició és *de*, i per ***hi*** si és *a, en* o *amb*:

- «Parlaven *del partit*» → «*En* parlaven»; «No s'ha adonat *de l'error*» → «No se *n'*ha adonat».
- «Pensa *en el viatge*» → «*Hi* pensa»; «Comptem *amb la teua ajuda*» → «*Hi* comptem»; «Ha renunciat *al premi*» → «*Hi* ha renunciat».

Quan el CRV és una persona, el més natural és no fer servir el pronom feble i deixar el pronom fort: «Pensa *en la seua filla*» → «Pensa *en ella*».

4.5. Els complements de lloc, el predicatiu i els altres usos de *hi* i *en*

- **Lloc on s'està o on es va** (*a, en, dins, damunt, davall*...) → ***hi***: «Vaig *a València* cada setmana» → «*Hi* vaig cada setmana»; «Ha viscut *en este poble*» → «*Hi* ha viscut».
- **Lloc d'on es ve** (*de, des de*) → ***en***: «Vinc *de la fàbrica*» → «*En* vinc»; «Ix *de casa* a les set» → «*N'*ix a les set».

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

- **Complement predicatiu** (un adjectiu o un nom que diu com està el subjecte o el CD mentre passa l'acció, amb un verb que no és copulatiu) → ***hi***: «Arriba *cansada* de la feina» → «*Hi* arriba de la feina»; «Viu *tranquil*» → «*Hi* viu».
- **Altres complements circumstancials** introduïts per *a, en, amb* (manera, instrument…) poden anar amb *hi*, encara que és més habitual deixar-los sencers: «Escriu *amb llapis*» → «*Hi* escriu».
- ***En* com a part d'un subjecte**: quan el subjecte és indeterminat i va darrere del verb, *en* pot substituir el nom: «Han vingut *molts veïns*» → «*N'*han vingut molts».
- ***En* com a complement d'un nom** introduït per *de*: «Coneixia *el preu de la casa*» → «*En* coneixia el preu».

4.6. El verb *haver-hi*

El verb que indica existència és ***haver-hi***, i porta sempre el pronom *hi*: «*Hi* ha molta gent», «Ahir no *hi* havia ningú», «Demà *hi* haurà vaga», «*Hi* va haver un accident». Escriure «*Ha molta gent» o «*Havia molta gent» és un error comú, perquè el castellà diu *hay* sense pronom. Quan s'afig un complement indeterminat que ja s'ha dit, s'ajunten *en* i *hi*: «Queda llet? — Sí, **n'hi** ha». I el verb es queda en singular encara que el que hi ha siga plural (tema 11): «*Hi* ha tres cadires», «*Hi* havia moltes persones».

Resum: quin pronom per a cada complement

Complement	Com es troba	Pronom
CD determinat	*què?* amb article, demostratiu, possessiu, nom propi	*el, la, els, les*
CD neutre	*què?* una idea, una oració, *això*	*ho*
CD indeterminat	*què?* sense article o amb quantitat	*en*
CI	*a qui?*, *per a qui?*	*li, els*
Atribut	amb *ser, estar, semblar*: *com és?*	*ho*
CRV amb *de*	la preposició la demana el verb	*en*
CRV amb *a, en, amb*	la preposició la demana el verb	*hi*
CC de lloc (on)	*on?*	*hi*
CC de lloc (d'on)	*d'on?*	*en*
Complement predicatiu	*com?* amb un verb no copulatiu	*hi*
Existència	*haver-hi*	*hi* (sempre)

EXEMPLE RESOLT 4 · PRONOMS QUE EL CASTELLÀ NO TÉ

Enunciat. Completeu amb el pronom adequat: a) «Necessites tomaques? — No, ja ___ tinc tres». b) «T'agrada el bàsquet? — No ___ entenc res». c) «Has estat mai a Morella? — Sí, ___ vaig estar l'estiu passat». d) «Ell diu que és molt puntual, però no ___ és». e) «De la reunió, encara no ___ sé res».

Com es resol. a) Què tinc? *tres tomaques*: CD amb numeral → *en*; no s'apostrofa perquè *tinc* comença per consonant. b) No entenc res *de bàsquet*: complement amb *de* → *en*; davant d'*entenc*, elidida: *n'*. c) On vaig estar? *a Morella*: lloc → *hi*. d) No és *puntual*: atribut → *ho*. e) *De la reunió*, avançat amb coma: complement amb *de* que es repetix amb el pronom → *en*.

Resposta. a) *en tinc tres*. b) *No n'entenc res*. c) *Sí, hi vaig estar*. d) *no ho és*. e) *encara no en sé res*.

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

On es falla. En a) i b) la tendència és no posar res («*ja tinc tres», «*no entenc res»), perquè el castellà no té pronom. En valencià el pronom hi ha de ser.

5. Dos pronoms junts

Moltes vegades se substituïxen dos complements alhora i els dos pronoms van junts: «**Me l'**ha portat» (a mi, el paquet), «**Se n'**ha anat», «**N'hi** ha». Per a escriure-ho bé cal saber dues coses: en quin orde van i quina forma pren cadascun.

5.1. L'orde

L'orde és fix i es pot recordar així: **primer *es*, després la persona (*et, em, ens, vos*), després *li, els* (CI), després el CD de tercera persona (*el, la, els, les, ho*) i al final *en* i *hi***. A la pràctica, quasi sempre és «primer la persona, després la cosa»: «*te'l* porte», «*me'n* vaig», «*se'ls* menja», «*vos ho* explicaré», «*li'n* donaré».

5.2. La forma

Quan dos pronoms van junts **davant** del verb, el primer pren la forma plena (*me, te, se, ens, vos, li*) i el segon es comporta com si fora davant del verb: s'apostrofa si el verb comença per vocal. Quan van **darrere**, el primer es comporta com si anara sol darrere del verb, i el segon s'hi unix amb guionet o amb apòstrof. La taula recull les combinacions més freqüents:

Combinacions freqüents de dos pronoms

Pronoms	Davant, consonant	Davant, vocal	Darrere, consonant	Darrere, vocal
em + el	*me'l* dona	*me l'*ha donat	donar-*me'l*	dona-*me'l*
et + ho	*t'ho* dic	*t'ho* he dit	dir-*t'ho*	conta-*t'ho*
es + en	*se'n* va	*se n'*ha anat	anar-*se'n*	vaja-*se'n* (vosté)
ens + la	*ens la* porta	*ens l'*ha portada	portar-*nos-la*	porta'*ns-la*
vos + ho	*vos ho* dic	*vos ho* he dit	dir-*vos-ho*	conta-*vos-ho*
li + el	*li'l* dona / *l'hi* dona	*li l'*ha donat / *l'hi* ha donat	donar-*li'l* / donar-*l'hi*	dona-*li'l* / dona-*l'hi*
li + la	*li la* dona / *la hi* dona	*li l'*ha donada / *la hi* ha donada	donar-*li-la* / donar-*la-hi*	dona-*li-la* / dona-*la-hi*
li + ho	*li ho* diu	*li ho* ha dit	dir-*li-ho*	conta-*li-ho*
li + en	*li'n* dona	*li n'*ha donat	donar-*li'n*	dona-*li'n*
els (CI) + *ho*	*els ho* diu	*els ho* ha dit	dir-*los-ho*	conta'*ls-ho*
els (CI) + *en*	*els en* dona	*els n'*ha donat	donar-*los-en*	dona'*ls-en*
en + hi	*n'hi* posa	*n'hi* ha	haver-*n'hi*	posa-*n'hi*

Quatre observacions fan servir la taula sense memoritzar-la:

- La combinació de *li* (CI) amb un CD de tercera persona té dues solucions correctes: la general, ***l'hi, la hi, els hi, les hi***, en què el CI *li* es convertix en *hi* i passa al final («*L'hi* he deixat», el llibre a Marta), i la més habitual en valencià, ***li'l, li la, li'ls, li les***, que manté el *li* al davant («*Li'l* he deixat»). Les dues són normatives; el que no es pot fer és barrejar-les.

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

- Amb el neutre *ho* no hi ha dubte: ***li ho***, ***els ho*** («*Li ho* explicaré», «*Els ho* he promés»).
- Darrere del verb, *els* (CI) pren la forma *-los* o *'ls*, i el segon pronom s'hi unix amb guionet: «dir-*los*-*ho*», «conta'*ls*-*ho*».
- Els verbs que porten *es* + *en* lexicalitzat (***anar-se'n, emportar-se'n, eixir-se'n, tornar-se'n, riure-se'n***) mantenen els dos pronoms en totes les persones: «*me'n* vaig», «*te'n* vas», «*se'n* va», «*ens n'*anem», «*vos n'*aneu», «*se'n* van». En castellà es diu «me voy», sense equivalent de *en*; en valencià, «**me* vaig» o «**se* va» (amb el sentit d''anar-se'n') són incorrectes.

EXEMPLE RESOLT 5 · SUBSTITUIR DOS COMPLEMENTS

Enunciat. Substituïu els dos complements destacats per pronoms febles: a) «He tornat *el carregador a la teua cosina*». b) «Explicaré *que no vinc als meus pares*». c) «Ha regalat *una planta a la veïna*». d) «Has de contar *això a ta mare*».

Com es resol. Primer es classifica cada complement: a) CD determinat masculí (*el*) + CI singular (*li*). b) CD neutre, una oració (*ho*) + CI plural (*els*). c) CD indeterminat amb *una* (*en*; el numeral es queda) + CI singular (*li*). d) CD neutre (*ho*) + CI singular (*li*), amb una perífrasi (*has de* + infinitiu): els pronoms poden anar davant de tot o darrere de tot. Després s'apliquen l'orde (CI abans que CD) i la forma.

Resposta. a) «**Li l'**he tornat» o «**L'hi** he tornat». b) «**Els ho** explicaré». c) «**Li n'**ha regalat una». d) «**Li ho** has de contar» o «Has de contar-**li-ho**».

On es falla. En b) és fàcil escriure «**les ho*» pensant en el castellà *les*: el CI plural és *els*. En a), «**se l'*he tornat» és un calc del castellà *se lo*: en valencià, el *se* no fa mai de CI.

6. Errors freqüents amb els pronoms febles

ERRORS FREQÜENTS

- ✕ *Les done les gràcies (als meus companys). → **Els done les gràcies.** El CI plural és *els*; *les* només és CD femení plural.
- ✕ *Els hi he dit que esperen. → **Els he dit que esperen.** Amb un sol complement, el CI, no s'afig *hi*. (*Els ho he dit*, si s'hi afig el CD neutre.)
- ✕ *Lo sé. / *Lo és. → **Ho sé. Ho és.** El neutre i l'atribut són *ho*.
- ✕ *Ha molts cotxes al carrer. → **Hi ha molts cotxes al carrer.** *Haver-hi* porta sempre *hi*.
- ✕ *Tens bolígraf? — Sí, tinc un. → **Sí, en tinc un.** El CD indeterminat necessita *en*.
- ✕ *Se l'he donat (a ell). → **Li l'he donat** o **l'hi he donat.** El CI de tercera persona és *li*, no *se*.
- ✕ *Me vaig a casa. → **Me'n vaig a casa.** *Anar-se'n* porta els dos pronoms.
- ✕ *Compra-lo (amb un verb acabat en vocal) → **Compra'l.** Darrere de vocal, forma reduïda.
- ✕ *Compreu'l → **Compreu-lo.** Darrere de *-u*, forma plena.
- ✕ *Has ho de fer. → **Ho has de fer** o **Has de fer-ho.** Mai al mig d'una perífrasi.
- ✕ *No fes-ho. → **No ho faces.** L'imperatiu negatiu va amb subjuntiu i el pronom davant.
- ✕ *La he vista. → **L'he vista.** Davant de *h* + vocal, *la* s'apostrofa (excepte davant de *i, u* àtones).
- ✕ *A ma germana agraden els gats. → **A ma germana li agraden els gats.** Amb *agradar* i el CI davant, el pronom és obligatori.

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

7. Omplir un buit amb un pronom feble, pas a pas

EL MÈTODE

1. **Busqueu el verb** de la frase i decidiu si és conjugat (pronom davant) o infinitiu, gerundi o imperatiu afirmatiu (pronom darrere). Si és una perífrasi, les dues posicions valen.
2. **Busqueu què substituïx el pronom**: llegiu la frase anterior o el context i trobeu el complement que falta. Si la frase no el diu, és que l'ha dit abans («Hi has anat?» → a la ciutat de què es parlava).
3. **Feu-li la pregunta**: *què?* (CD), *a qui?* (CI), *com és?* amb *ser, estar* (atribut), *on?* (lloc), *de què? d'on?* (*en*), o mireu si el verb exigix una preposició (CRV).
4. **Trieu el pronom** amb la taula del resum: *el, la, els, les* si és determinat; *en* si és indeterminat o porta quantitat; *ho* si és una idea o un atribut; *li, els* si és CI; *hi* per al lloc, els CRV amb *a, en, amb* i el predicatiu.
5. **Escriviu-lo en la forma que toca** (reforçada, elidida, plena o reduïda) i, si n'hi ha dos, en l'orde de l'apartat 5. Comproveu l'apòstrof i el guionet.
6. **Rellegiu la frase sencera**: ha de sonar natural i el participi ha de concordar si hi ha davant *la, les* o *en* femení.

L'ESSENCIAL

- Els febles van davant del verb conjugat i darrere de l'infinitiu, del gerundi i de l'imperatiu afirmatiu; amb una perífrasi, davant de tot o darrere de tot.
- Forma reforçada o elidida davant; plena (guionet) o reduïda (apòstrof) darrere. *La, les, li, ho, hi* darrere del verb sempre van amb guionet.
- CD: *el, la, els, les* (determinat), *en* (indeterminat), *ho* (neutre). CI: *li, els*. Atribut: *ho*. Lloc i CRV amb *a, en, amb*: *hi*; amb *de*: *en*.
- *Haver-hi* porta sempre *hi*; *anar-se'n*, sempre *se'n*.
- *Li* + CD: *li'l* o *l'hi*; *li ho*; *li'n*. CI plural + neutre: *els ho*.

Exercicis

1. Escriviu el pronom de CD en la forma adequada: a) «Encara no he llegit *el contracte*»; b) «Rentaré *les tovalloles* demà»; c) «Vull cridar *el fuster*»; d) «Has entés *el que ha dit*?»; e) «Obri *la carpeta*, per favor». **Sol.:** *a) Encara no l'he llegit. b) Les rentaré demà. c) Vull cridar-lo / El vull cridar. d) Ho has entés? e) Obri-la, per favor.*

2. Completeu amb *el, la, els, les, ho* o *en*, segons convinga: a) «Tens cireres? — Sí, ___ tinc un quilo». b) «Les factures, ___ has pagat?». c) «Que s'ha jubilat el director? No ___ sabia». d) «Has comprat pa? — Sí, ___ he comprat dues barres». e) «La jaqueta blava, ___ porte a la tintoreria». **(R)**

3. Escriviu el pronom de CI: a) «Telefonaré *a la meua germana*»; b) «Explicaràs el problema *als veïns*?»; c) «Hem portat flors *a la mestra*»; d) «Contesta *als clients* de seguida». **Sol.:** *a) Li telefonaré. b) Els explicaràs el problema? c) Li hem portat flors. d) Contesta'ls de seguida.*

4. Indiqueu si el pronom destacat és CD o CI i per què: a) «*Els* he vist en la plaça» (els cosins); b) «*Els* he escrit una carta» (als cosins); c) «*Li* han robat la bicicleta» (a Laura); d) «*La* van operar dimarts» (Laura). **(R)**

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

5. Substituïu l'atribut o el predicatiu pel pronom que toca: a) «Les dues germanes són *infermeres*»; b) «El metge semblava *preocupat*»; c) «El xiquet ha tornat *content* de l'excursió»; d) «Estic *molt cansada*». **Sol.:** *a) Ho són. b) Ho semblava. c) Hi ha tornat de l'excursió (predicatiu). d) Ho estic.*

6. Completeu amb *en* o *hi* (en la forma adequada): a) «Penses molt en el treball? — Sí, ___ pense massa». b) «Parlareu de les vacances? — Sí, ___ parlarem divendres». c) «Has estat a Xàbia? — No, mai ___ he estat». d) «Ve de la piscina? — Sí, ara ___ ve». e) «Comptes amb el cotxe? — No, no ___ compte». f) «No m'he adonat de l'hora. — Jo tampoc me ___ he adonat». **(R)**

7. Corregiu els errors de les frases: a) «Ha molta gent a la cua». b) «Les he dit als alumnes que vinguen prompte». c) «Lo sé, però no vull dir-lo». d) «Tens germans? — Sí, tinc dos». e) «Se'l he deixat al meu cosí». **Sol.:** *a) Hi ha molta gent a la cua. b) Els he dit als alumnes… c) Ho sé, però no vull dir-ho. d) Sí, en tinc dos. e) Li l'he deixat / L'hi he deixat (al meu cosí).*

8. Escriviu les frases amb el pronom darrere del verb: a) «Ho volem saber prompte»; b) «Els anirem a buscar a les cinc»; c) «En pots agafar dos»; d) «Hi has de tornar dimecres»; e) «L'estàs mirant massa». **Sol.:** *a) Volem saber-ho prompte. b) Anirem a buscar-los a les cinc. c) Pots agafar-ne dos. d) Has de tornar-hi dimecres. e) Estàs mirant-lo (o mirant-la) massa.*

9. Escriviu l'imperatiu negatiu de cada ordre, amb el pronom on toca: a) «Compra'l»; b) «Digueu-ho»; c) «Envia-li-la»; d) «Posa-n'hi més»; e) «Asseu-vos». **(R)**

10. Uniu verb i pronom (darrere), amb guionet o apòstrof: a) *menja* + *el*; b) *beure* + *en*; c) *compreu* + *els*; d) *agafa* + *la*; e) *obrint* + *la*; f) *porta* + *em*; g) *vore* + *els*. **Sol.:** *a) menja'l; b) beure'n; c) compreu-los; d) agafa-la; e) obrint-la; f) porta'm; g) vore'ls.*

11. Substituïu els dos complements destacats per pronoms febles: a) «Donaré *les claus al conserge*»; b) «Han explicat *que tanquen als treballadors*»; c) «Envia *el document a mi*»; d) «He portat *dos quilos de taronges a la iaia*»; e) «Vam contar *la notícia a vosaltres*». **(R)**

12. Escriviu la persona que es demana del verb *anar-se'n* en present: a) jo; b) tu; c) ella; d) nosaltres; e) vosaltres; f) ells. **Sol.:** *a) me'n vaig; b) te'n vas; c) se'n va; d) ens n'anem; e) vos n'aneu (o us n'aneu); f) se'n van.*

13. Completeu amb un pronom feble (o dos, si cal) les respostes: a) «Has tornat el llibre a Pere? — Sí, ja ___ he tornat». b) «Quantes cartes has escrit? — ___ he escrit tres». c) «Saps on viu Marta? — No, no ___ sé». d) «Has pensat en la proposta? — Sí, ___ he pensat molt». e) «Queden entrades? — No, no ___ queda cap». **(R)**

14. Expliqueu la diferència entre les dues frases de cada parell: a) «L'he vist» / «N'he vist»; b) «Li'l done» / «Li'n done»; c) «Ho és» / «Hi és». **Sol.:** *a) L' substituïx un CD determinat (el cotxe, l'home); n', un CD indeterminat (cotxes, homes). b) Li'l: CI + CD determinat masculí (el llibre); li'n: CI + CD indeterminat (llibres, un llibre). c) Ho és: atribut (és simpàtica → ho és); hi és: lloc (és a casa → hi és).*

15. Reescriviu el text substituint per pronoms febles els grups repetits: «La meua veïna té un gos. Treu el gos a passejar cada matí i dona menjar al gos a les huit. Ahir vaig vore la meua veïna al parc i vaig preguntar a la meua veïna pel gos». **Sol.:** *«La meua veïna té un gos. El treu a passejar cada matí i li dona menjar a les huit. Ahir la vaig vore al parc i li vaig preguntar pel gos.»*

16. Completeu amb el pronom que demana el verb, encara que el complement ja hi siga: a) «A mon pare, ___ encanta cuinar». b) «Als xiquets, no ___ agrada la verdura». c) «La paella, ___ farem a casa». d) «D'açò, no ___ vull parlar més». **Sol.:** *a) li; b) els; c) la; d) en.*

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Centro de Estudios ILLICE

ACCÉS MAJORS DE 25 · COMUNITAT VALENCIANA

LLENGUA VALENCIANA

EL VERB (I): LA CONJUGACIÓ REGULAR

11

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice